

ЦИФРОВІ ЗАСТОСУНКИ В НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

СОБЧЕНКО Т.М., доктор педагогічних наук, професор,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди, Україна

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9213-5556>

E-mail: sobchenkotetyana79@gmail.com

Динамічний технологічний прогрес та цифровізація усіх сфер життєдіяльності сучасного інформаційно-цифрового суспільства зумовлюють необхідність трансформації системи вищої освіти на засадах використання сучасних цифрових застосунків. У «Цифровій адженті Україні 2020» (проект) (ред. 2016 р.) зазначено, «все, що може бути дигітизованим, має та буде дигітизованим» [3].

З огляду на це, вмиле застосування сучасних цифрових сервісів та застосунків потребує сформованості у науковців інформаційно-цифрової грамотності на досить високому рівні. Інформаційно-цифрова грамотність, що включає здатність вільного орієнтування особистості в інформаційно-мережевому просторі, вміння використовувати бази даних для пошуку інформації, володіння навичками ефективної роботи з інформацією тощо, безумовно сприятиме позитивним змінам не лише у сфері освіти, але й усіх інших сфер життя сучасних громадян [2; 4].

Варто зазначити, що очевидним також є здатність особистості безпечно та ефективно використовувати сучасні цифрові сервіси, технології, освітні платформи як у навчанні, науково-дослідницькій діяльності, так й у професійному та особистісному розвитку. Тому оволодіння інформаційно-цифровою грамотністю значно розширює можливості кожної людини, що сприяє її комфортному життю.

Одним із шляхів підвищення інформаційно-цифрової грамотності здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди є дисципліни вільного вибору, наприклад, «Цифрові застосунки у науковій діяльності», «Цифрові інструменти молодого науковця», «Пошук і обробка наукової літератури в базах Scopus, Web of Science, PubMed», «Технологія пошуку та обробки наукової інформації», «Політична та інформаційна безпека у сучасному світі», «засоби цифрової обробки результатів педагогічного експерименту» [1].

У науково-дослідницькій діяльності здобувачів вищої освіти виокремимо декілька напрямів використання цифрових застосунків:

1. *Збір первинної інформації (вихідних даних), пошук відповідної інформації згідно обраної тематики дослідження.* Так, для збору первинної інформації в арсеналі сучасних молодих науковців є досить широкий вибір різноманітних цифрових застосунків: наукометричні бази (Google Scholar, Publons, Web of Science, Scopus тощо), електронні бібліотеки, каталоги та репозитарії закладів вищої освіти, Національний репозитарій академічних текстів).

2. *Формування та збереження даних.* Найпоширенішими зручними цифровими застосунками та хмарними сховищами для цього є такі, як от: Google Drive (безкоштовно 15 Гб), Padlet (має оновлену безкоштовну версію, що дозволяє зберігати інформацію в будь-якому форматі) та інші хмарні сховища.

3. *Проведення анкетувань, опитувань, спостережень, моніторингу.* Google Forms, Moodle, соціальні мережі, цифрові системи (відкриті).

4. *Візуальна презентація результатів дослідження.* Створення презентацій, інфографіки, стендових доповідей за допомогою цифрових застосунків Piktochart, Canva, Infogram, Visually, Genially, Easelly тощо, нейромереж штучного інтелекту Bard, Gamma тощо.

5. *Антиплагіатні програми*. Для перевірки текстів на антиплагіат: Plagiarism, Plagium, Dupli Checker, PlagScan, Plagtracker, Plagiarisma.

6. *Зворотній зв'язок, співробітництво між науковцями*. Різноманітні цифрові сервіси для нетворкінгу: Zoom, Google Meet (створення відеоконференцій), електронна пошта, соціальні мережі, наукові платформи, інструменти для спільного написання статей тощо.

Отже, у науково-дослідній діяльності цифрові сервіси відіграють значну роль протягом всіх етапів проведення досліджень. Окрім цього уміле використання цифрових застосунків сприяє розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності.

Бібліографічний список:

1. Сайт ХНПУ імені Г.С.Сковороди. Перелік дисциплін вільного вибору здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. URL: <http://smc.hnpu.edu.ua/studentu/dytsypliny-zavyborom/10-studentu/47-perelik-dytsyplin-vilnoho-vyboru-tretho-osvitno-naukovoho-rivnia-vyshchoi-osvity> (дата звернення: 01.11.2023 р.).

2. Собченко Т.М., Твердохліб Т.С. Диджиталізація сервісів у науково-педагогічних дослідженнях. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка, соціальна робота»*. 2021. Вип. 2(49). С. 203-207. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.203-207>

3. Цифрова аджента України – 2020. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 30.09.2023 р.).

4. Яцишин А.В. Використання цифрових відкритих систем під час підготовки аспірантів і докторантів. *Освіта та розвиток обдарованості особистості*. 2018. Вип. 1(68). С. 18-24.